

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2CdoR/7/2025
Identifikačné číslo spisu:	8723211963
Dátum vydania rozhodnutia:	27.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8723211963.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Z. E., nar. W., trvale bytom C., o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony posudzovanej osoby M. E., rod. N., nar. W., trvale bytom C., zastúpenej procesným opatrovníkom Mestom Kežmarok, Hlavné námestie 1, Kežmarok, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 27Ps/13/2023, o dovolaní M. E. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 16. januára 2025 sp. zn. 4CoPs/9/2024, 4CoPno/8/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov konania n e m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 3. októbra 2024 č. k. 27Ps/13/2023-43 obmedzil M. E. spôsobilosť na právne úkony vo vymedzenom rozsahu (výrok I.), ustanovil M. E. za opatrovníka navrhovateľa, ktorý je oprávnený zastupovať opatrovanca v rozsahu jej obmedzenia spôsobilosti na právne úkony (výrok II.), opatrovníkovi uložil predložiť súdu dvakrát do roka správu o výkone svojej opatrovníckej funkcie, a to do 30. 06. a do 31. 12. v danom roku (výrok III.). Zároveň rozhodol, že štát (výrok IV.) ani žiaden z účastníkov konania (výrok V.) nemajú nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 16. januára 2025 sp. zn. 4CoPs/9/2024, 4CoPno/8/2024 vo výroku I. odmietol odvolanie posudzovanej osoby M. E. proti rozsudku okresného súdu ako oneskorene podané (§ 386 písm. a) CSP), vo výroku II. návrh navrhovateľa na nariadenia neodkladného opatrenia v odvolacom konaní zamietol. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok III.).

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie M. E. (ďalej aj „dovolateľka“), v ktorom namietala, že nebola súdom vypočutá. Požiadala o pridelenie „štátneho“ advokáta na spísanie dovolania.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie M. E. treba odmietnuť.

5. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

6. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

7. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

8. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom, a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ splnomocní advokáta až po podaní dovolania (a uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie), podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je.

9. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 CSP upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania. Toto ustanovenie teda predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie.

10. V prejednávanej veci bola dovolateľka v uznesení odvolacieho súdu zo 16. januára 2025 sp. zn. 4CoPs/9/2024, 4CoPno/8/2024, ktoré mienila napadnúť dovolaním, riadne poučená v zmysle § 429 ods. 1 CSP o povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpená advokátom aj o tom, že dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Rovnako bola poučená o jej práve zvoliť si advokáta a možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci. Dovolateľka nebola pri podaní dovolania zastúpená advokátom, ani nebolo dovolanie advokátom spísané, z jeho obsahu naopak vyplýva, že dovolateľka disponuje vedomosťou o existencii uvedenej povinnosti, no napriek tomu dovolanie spísané advokátom ani splnomocnenie na zastupovanie udelené advokátovi nepredložila a ani netvrdila, že svojím zastupovaním v dovolacom konaní advokáta splnomocnila.

11. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritorný dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porovnaj § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

12. Pokiaľ dovolateľka podala dovolanie nespĺňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. ich nedostatky do uplynutia lehoty na podanie dovolania neodstránila (a nejde o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 CSP), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené, a tak vznikol právny následok v podobe neprípustnosti dovolania, na ktorom nemôže ďalšie konanie dovolateľa nič zmeniť. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že dovolateľka v o svojom dovolaní, požiadala súd „o pridelenie advokáta“. V napadnutom uznesení bola poučená o možnosti požiadať Centrum právnej pomoci o pridelenie právnej pomoci (ktoré ako jediné má zo zákona právomoc ustanoviť advokáta ako právneho zástupcu strane v civilnom konaní), napriek tomu v dovolacej lehote sa jej nepodarilo zhojiť nedostatok povinného zastúpenia v dovolacom konaní. Vzhľadom k tomu, že napadnuté rozhodnutie bolo dovolateľke doručené 17. februára 2025 bolo jej povinnosťou do 17. apríla 2025 podať dovolanie spísané advokátom, ktorý ju v konaní zastupuje. Keďže v tejto lehote podala iba dovolanie, ktoré podpísala iba ona sama, nijako nepreukázala svoje zastúpenie advokátom a v napadnutom uznesení bola správne poučená o potrebe povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (aj o možnosti požiadať o zastúpenie Centrum právnej pomoci), je jasné, že predmetnú podmienku spísania dovolania advokátom v rámci lehoty na podanie dovolania nespĺnila. Nič na tom nemení ani jej žiadosť o ustanovenie zástupcu v dovolaní.

13. Pokiaľ teda v prejednávanom spore dovolateľka podala v stanovenej lehote dovolanie s vadami podľa § 429 CSP, dovolací súd uzatvára, že dovolateľka nebola právne zastúpená advokátom vo fáze podania dovolania a podala dovolanie, ktoré nebolo spísané advokátom, hoci bola o tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania riadne poučená v odvolacom konaní. Podmienka povinného právneho zastúpenia dovolateľa advokátom nebola splnená počas celého dovolacieho konania, preto dovolací súd dovolanie M. E. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. e) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP.

14. Záverom dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/190/2019, 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017, 2Cdo/129/2023. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

15. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že z dôvodu nedostatku podmienky obligatórneho právneho zastúpenia Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 447 písm. e) CSP odmietol.

16. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.